

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Consuelo Scerri Herrera, LL.D., Dip Matr., (Can)

Appell Nru: 225 / 2023

Il-Pulizija

Vs

Lawrence Formosa

Illum, 17 ta' Novembru 2023

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellanti, Lawrence Formosa detenur tal-karta tal-identita Maltija 1371 M, akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali talli:

Nhar it-23 ta' Gunju 2021, u fil-granet u gimghat ta' qabel, gewwa Bormla, b'diversi atti maghmula minnu u fi zminijiet u postijiet differenti, li jiksru l-istess dispozizzjoni tal-ligi, u li jkunu gew maghmula b'rizoluzzjoni wahda, huwa kkaccja jew ipprova jikkaccja, ha jew prova jiehu b'kull mezz li jkun xi ghasfur kif permess skond id-dispozizzjonijiet tar-Regolamenti dwar il-Konservazzjoni tal- Ghasafar Selvaggi, meta ma kienx fil-pussess ta' licenzja valida skond ma jkun japplika mahruga mit-Taqsima tar-Regolamentazzjoni ghall- Ghasafar Selvaggi u meta ma ssodisfax il-kundizzjonijiet kollha specifikati fil-licenzja u f'kull ligi ohra u dan bi ksur ta' Regolament 12 (1) tal-L.S. 549.42 tal-Ligijiet ta' Malta;

U aktar talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi ikkaccja jew ipprova jikkaccja, jiehu jew ipprova jiehu xi ghasfur billi uza kull tip ta' trabokk, kemm bix-xibka kemm minghajrha u dan bi ksur ta' Reg. 7(1)(f) L.S. 549.42 tal-Ligijiet ta' Malta;

U aktar talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi, waqt stagun maghluq ghat-tehid tal-ghasafar, ha jew ipprova jiehu b'xi mezz, xi ghasfur u dan bi ksur tar-Regolament 18(1)(c) tal-L.S. 549.42 tal-Ligijiet ta' Malta;

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali ta' nhar l-18 ta' Mejju, 2023, fejn;

Ghal dawn il-mottivi, din il-Qorti wara li rat ir-regolamenti 12(1), 7(1)(f) 18(1)(c) u 27 tal-Avviz Legali 79 tas-sena 2006 sabet lill-qua imputat, Lawrence Formosa, hati tal-imputazzjonijiet migjuba fil-konfront tieghu u konsegwentament ikkundannatu ghall-multa ta' elfejn u hames mitt Ewro (Eur. 2,500) li b'applikazzjoni tal-artikolu 14 tal-Kodici Kriminali thallset b'rati mensili ta' mitt ewro (€100) fix-xahar. F'kaz li l-hlas sar b'rati mensili, l-ewwel pagament sar fi zmien xahar min dakinhar, b'dan illi jekk il-hati naqqas milli jhallas pagament wiehed, il-bilanc gie dovut minnufih u jekk dan ma thallas jigi konvertit fi prigunerija skont il-ligi.

Il-Qorti, fit termini tar-regolament 27 tal-Avviz Legali 79 tas-sena 2006 (kif emendat), ordnat ukoll s-suspensjoni tal-licenzja jew permess rilevanti mahrug taht ir-regolamenti tal-2006 dwar il-konservazzjoni tal-Ghasafar Selvaggi ghall-perjodu ta' sentejn millum.

Rat ir-rikors tal-appell tal-appellant Lawrence Formosa, prezentat fir-registru ta' din l-Onorabbli Qorti nhar is-5 ta' Gunju, 2023, fejn talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex joghghobha:

Talba

Ghaldaqstant, l-appellant Lawrence Formosa qieghed jinterponi dan l-umli appell mid-decizjoni tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) datata t- 18 ta' Mejju 2023 fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Lawrence Formosa, u ghar- ragunijiet fuq imsemmija bil-qima jitlob sabiex din il-Qorti joghghobha thassar u tirrevoka s-sentenza appellata fejn sabitu hati tal-imputazzjonijiet migjuba kontrih, u minflok tiddikjarah mhux hati taghhom u konsegwentement tilliberah minn kull imputazzjoni, htija u piena, jew alternattivament, sussidjarjament, tirriforma s- sentenza appellata in kwantu ghall-

piena inflitta, u dan billi timponi piena aktar ekwa u gusta ghac-cirkostanzi tal-kaz odjern;

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant.

Rat l-atti kollha tal-kaz.

Rat l-aggravji tal-appellant Lawrence Formosa li huma cari u manifesti u jikkonsistu fis-segwenti, u cioe`:

ILLI I-fatti li taw lok ghall-proceduri odjerni fis-semplicità taghhom huma s-segwenti;

Illi fit-23 ta' Gunju 2021 dahal rapport lill-Pulizija tal-Ghassa ta' Bormla li fuq il-bejt tal-kunvent ta' Santa Tereza ta' Bormla kien hemm xi tfal qed joqtlu l-hamien.

Illi sussegwentement PS 130 u PC 1253 marru fuq il-post fejn sabu lill-pirjol tal-imsemmi kunvent, Fr. Alfred Debono li qalilhom li kien fuq il-bejt, u dan tellaghhom ukoll fuq il-bejt u l-pulizija raw gagga b'xi ikel u xorb go fiha, li skonthom kienet trabokk, ghaliex kellha bieba fil-genb minn fejn it-tajr seta' jidhol u ma johrogx. Raw ukoll illi fin-naha t'isfel, jigifieri fis-sular t'isfel kien hemm xi hamien mejjet. L-istess Fr. Alfred Debono qal ukoll illi kellhom problema kbira bil-hamien u li certu Lawrence minn Hal-Safi' kien tqabbad biex jghinhom.

Il-Pulizija elevaw sitt hamimiet mejta minn dawk li kienu jidhru fin- naha t'isfel tal-kunvent, li mbaghad gew ezaminati mill-veterinarja Dr. Kovaks. Fl-istess waqt hallew fuq il-post kemm din il-gagga u kif ukoll il-hamien li allegatament kienu go fiha.

Illi dan l-incident wassal ghall-kawza odjerna.

Illi l-aggravji huma cari u manifesti u fis-semplicita taghhom jikkonsistu fis-segwenti:-

A. Illi umilment jigi sottomess li l-Ewwel Qorti ghamlet apprezzament żbaljat tal-provi prodotti quddiemha u tal-applikazzjoni tal-Ligi stante li ma setgħet qatt ikollha livell ta' prova sal-konvinciment morali tal-imputazzjoni migjuba kontra l-appellant u dan għaliex il-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni kienu jaqgħu 'il bogħod mill-grad rikjest mill-ligi;

B. Illi dejjem mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-piena erogata fil-konfront tal-appellant u dan għaliex l-piena fil-konfront tiegħu mogħtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) hija waħda eċċessiva;

A (1) Illi l-L.S. 549.42 ma titrattax l-ghamla tal-hammiem in kwistjoni f'din il-kawza;

Illi l-akkuzi kollha fil-kawza odjerna gew ibbazati fuq il-L.S. 549.42 li huma r-Regolamenti dwar il-Konservazzjoni tal-Ghasafar Selvaggi. Dawn ir-regolamenti jirreferu għal diversi tipi ta' tajr li jaqa' taht il-familja tal-hammiem, jew *Columbiformes*; uħud minnhom jaqgħu taht l-ewwel skeda u oħrajn taht it-tieni skeda. Taht l-ewwel skeda hemm imsemmija l-Columba palumbus azorica, Columba trocaz, Columba bollii, u Columba junoniae. Huwa pacifiku li dawn, f'kull kaz, l-ebda waħda minnhom ma tirreferi għall-ghamla tal-hammiem in kwistjoni f'din il-kawza. It-tieni skeda imbagħad ukoll issemmi xi tajr iehor li jaqa' taht il-familja tal-hammiem, u cioe' il-Columba livia (rock pigeon), Columba palumbus (wood pigeon), u Streptopelia turtur (gamiema). L-aħhar tliet speci, la jiffurmaw parti mit-tieni skeda, jistghu jigu kkaccjati jew mehuda fuq l-art.

Illi ma kienx kontestat lanqas illi l-akkuzi in kwistjoni ma kinux jittrattaw dwar gamiema jew *columba palumbus* (wood pigeon). L-Ispettur Elliot Magro, meta mistoqsi

in kontro-ezami liema tajra kien qed jallega li ha l-imputat, għall-bidu kien riluttanti biex iwiegeb, izda wara xi hin indika illi si tratta tal-*columba livia* jew *rock pigeon*.

Illi rrizulta mill-provi, partikolarment mix-xieħda tal-espert ornitologu mqabba mill-ewwel Onorabbli Qorti illi l-*columba livia* jew *rock pigeon* huwa għasfur specifiku hafna. L-esponent anke esebixxa ritratt ta' din it-tajra fl-ambjent naturali tagħha, u l-espert ornitologu ikkonferma li fir-ritratt kien hemm tidher *columba livia*. Fil-fatt Natalino Fenech xehed illi l-hamien li hawn jigri fil-bliet qodma Maltin huwa dixxendent b'demm imhallat tal-*columba livia* pura, izda mhuwix il-vera propja *columba livia*.

Konsegwentement dan it-tip ta' hamien huwa tajra *sui generis*. Indika illi l-ambjent naturali tal-*columba livia* huwa l-irdumijiet, u mhux il-bliet qodma Maltin. Seta' jigi għalhekk facilment konkluz illi l-hamien li jtir fil-bliet mhuwix il-*columba livia* li ssemmi l-ligi. Għall-kuntrarju, il-hamien tal-bliet jirreferu għalih bħala *flying rats* u huwa ta' theddida għall-ambjent li jkun fih! Jekk anke wiehed jara il-forma u l-kulur tat-tajr li gie elevat mill-Pulizija, wiehed anke mal-ewwel daqqa t'għajn jista' jikkonkludi illi dan m'għandux x'jaqsam mal-kulur tal-*columba livia* propja. Dwar dan il-hamien li gie elevat, ha jigi spjegat iktar 'I isfel aggravju iehor u separat, biss qed jisemma f'dan l-istadju għar-raguni li jekk wiehed iqabbel il-kuluri tat-tajra (*columba livia*) li gie esebit ritratt tagħha mill-esponent, mat-tajr li saret l-awtopsja fuqu, dawn għandhom kuluri differenti. Illi jibqa' għalhekk illi fil-verita' il-hamien tal-bliet ma jaqa' taht l-ebda skeda minn dawki li pprovdiet il-ligi sabiex tipprotegi l-hamien selvaġġ, u bħala tali ma jistax jigi klassifikat bħala għasfur li l-ligi qed tipprotegi.

Illi magħdud ma' dan, għandu jingħad illi anke l-istess L.S. 549.42 tagħti definizzjoni preciza ta' x'inhu 'għasfur', fis-sens illi tipprovdidi illi:

"għasfur" tfisser kwalunkwe speċi ta' avifawna li tinsab fis-selvaġġ b'mod naturali fit-territorju Ewropew tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea, bl-eċċezzjoni tal-Grenlandja;

Illi gie stabbilit mill-provi, kif anke beda jintqal iktar 'il fuq, illi l- ambjent naturali tal-columba livia huwa l-irdumijiet. L-isem bl-Ingliz ta' din it-tajra, u cioe' *rock pigeon* huwa minnu nnifsu indikattiv tal- fatt illi din hija tajra li l-ambjent naturali taghha huwa l-blat u l- irdumijiet. Dan hareg anke mix-xiehda ta' Natalino Fenech kif fuq inghad. Illi ghalhekk, kwantu ghall-*columba livia*, biex tigi kkunsidrata bhala 'ghasfur' ai termini tal-ligi, din riedet tkun tinsab fis-selvagg b'mod naturali. Il-hamien li fuqu hemm il-kwistjoni f'din il-kawza la kien jinsab fis-selvagg (ghaliex kien fil-bini tal-belt, u certament 'il boghod mill-irdum), u lanqas kien jinsab fejn kien jinsab b'mod naturali - ghalix gie b'mod car konkluz illi l-hamien li naraw madwarna huwa tahlita ta' hamien differenti instigata u mghejjuna mill-bniedem, illi ma jista' bl-ebda mod jinghad illi gie fostna b'mod naturali ghall-ahhar. Dan huwa hamien imfaqqas wara tahlit li ghamel il-bniedem u huwa wkoll tajr li jghix minn fuq ikel li jiskarta l-bniedem jew li jitimghu direttament il-bniedem, u li ghalhekk anke ghall-ikel tieghu jiddependi fuq il-bniedem. Ghalhekk huwa dubbju hafna kemm il-hamien tal-bliet, bhal ma huwa dak in kwistjoni, jista' jaqa' taht id-definizzjoni ta' 'ghasfur' kif trid il-ligi.

A (ii) Il-hamien li allegatament kien hemm gol-gagga baqa' ma giex ezaminat;

Illi t-tieni aggravju huwa propju dwar it-tajr innifsu illi gie elevat mill- Pulizija. Fl-affidavits taghhom PS 130 U PC 1253 qalu li gewwa l- gagga li raw fuq il-bejt tal-kunvent kien hemm xi hamien. It-tajr li elevaw pero' ma kienx proprju dan il-hamien li qalu li raw fil-gagga, izda kien hamien iehor li kien mejjet u kien addirittura sulari shah l'isfel mill-bejt, jigifieri gol-bitha tal-kunvent. L-awtopsja li saret minn Dr. Kovaks fil-fatt saret fuq dan il-hamien, u l-ezami ma sarx fuq il- hamien li allegatament kien hemm gol-gagga, ghalix dan ma giex elevat. L-esponent huwa tal-fehma illi sabiex tingieb l-ahjar prova, kellu se mai jigi elevat u ezaminat il-hamien li allegatament kien hemm go din il-gagga, u mhux dak mejjet li kien hemm sulari l' isfel! Il-hamien elevat ghalhekk ma jistax jiswa bhala prova kontra l- esponent ghalix l-akkuzi huma li qabad il-hamien, u f'kull kaz, izda bla pregudizzju ghall-premess, il-hamien maqbud se mai kien dak ta' gol-gagga u mhux dak li kien mitluq mejjet f'parti ohra tal- kunvent.

Illi ghandu jinghad ukoll illi l-prosekuzzjoni esebiet ritratt ta' dik li allegatament kienet gagga/trabokk biex jinqabdu l-hamiem. L-istess PS 130 u PC 1253 jixhdu illi f'dik il-gagga kien hemm il-hamiem. L-esponent ra fit-tul ir-ritratt li esebiet il-prosekuzzjoni (Dok. EM 6) u ghalkemm ix-xhud Spettur Eliott Magro dawwar bic-crieki bil-linka blu fejn, skond hu, kien hemm xi tajr, mir-ritratt innifsu ma jidher xejn hlief dlam. L-ahjar prova li kellha tingieb kellha tkun ritratt car li jekk verament kien hemm it-tajr fil-gagga, igib l-istess tajr, u juri x'tip ta' tajr kien hemm. Ir-ritratt esebiet la juri t-tajr u wisq inqas x'tip ta' tajr kien. Dan apparti li hadd mill-prosekuzzjoni ma ddikjara minn min ittiehed dak l-istess ritratt, fejn ittiehed u meta ttiehed. Dan ir-ritratt gie esebiet mill-Ispettur Elliot Magro, li ma marx fuq il-post, izda lanqas l-istess xhud ma indika min kien ha r-ritratt.

Illi l-esponent jaghmel referenza wkoll ghax-xiehda tal-veterinarja Dr. Kovaks li b'mod car qalet li l-ghasafar li ghamlet awtopsjia fuqhom kienu 'bred birds' u li allura ma jikkwalifikawx bhala ghasafar selvaggi. Kien f'dan il-punt fil-fatt illi l-prosekuzzjoni kienet talbet il-hatra ta' espert ornitologu waqt is-seduta tad-19 ta' Settembru 2022; Illi fil-fatt anke da parte tieghu ma kkonfermax illi dawn huma ghasafar selvaggi, anzi kkonferma illi dawn huma 'flying rats'. Anke l-ewwel Onorabbli Qorti rrikonoxxiet illi t-tjur elevati ma humiex *rock pigeon* puri izda huma mhalltin ma' dixxendenti ta' hamiem mahrub. Fil-fatt hafna drabi jissejjah *feral pigeon*, terminu illi ma jsib l-ebda post f'xi wahda mill-iskedi li tipprovdi l-ligi, kif inghad qabel.

Illi ghandu jinghad ukoll illi l-prosekuzzjoni ma rnexxilhiex iggib prova tal-konnessjoni bejn l-allegat reat u l-imputat, u dan ghal diversi ragunijiet. L-imputat ma kienx fuq il-post fil-hin li l-pulizija accedew fuq il-post, u lanqas ma ssejjah fuq il-post. L-uniku indikazzjoni li ppuntat fid-direzzjoni tal-imputat kien meta Fr. Alfred Debono indika lill-Pulizija li kien hemm 'Lawrence minn Hal-Safi' li kien qed jghinhom. Iktar minn hekk, pero', anke waqt il-kawza odjerna l-imputat baqa' ma giex identifikat minn Fr. Alfred Debono. Dan tal-ahhar xehed, u ladarba l-allegazzjoni hija

li l-imputat kien gej u sejjer f'dan il-kunvent biex jaqbad il-hamiem, ix-xhud Fr. Debono kellu per minimu jaghraf lill-imputat. Huwa fatt pero' li meta gie mistoqsi jekk jaghrafx lill-imputat fl-awla, ix-xhud ma gharfux. Ma kien hemm hadd ahjar mill-istess Fr. Alfred sabiex jaghraf lill-imputat, jekk verament l-allegazzjoni hija illi l-imputat dahal spiss fil-kunvent biex jaghmel dan l-insib.

Illi ghalhekk, dan il-process shih kien mimli kemm b'difetti fil-produzzjoni tal-provi kif ukoll, l-esponent umilment jissottometti, b'interpretazzjoni zbaljata tal-ligi li wasslu sabiex l-ewwel Onorabbli Qorti sabet lill-imputat hati.

B Piena Erogata

Illi minghajr pregudizzju ghal dak kollu suespost, l-appellant qiegħed jinterponi dan l-appell ukoll mill-piena erogata fil-konfront tiegħu mill-Ewwel Onorabbli Qorti. Illi l-esponent umilment jirrileva illi l-piena mogħtija hija wahda eċċessiva, u dan għar-ragunijiet segwenti li ser jigu anke elaborati fit-trattazzjoni quddiem din l-Onorabbli Qorti;

Illi qabel xejn għandu jigi kkunsidrat li l-piena qatt m'għandha sservi sabiex titpatta l-hsara kawza tas-sinistru.

Illi fis-sentenza fl-ismijiet Il-Pulizija vs Anton Vassallo deciza mill-Onor Imhalled David Scicluna nhar id-9 ta' Jannar, 2013 intqal hekk:

"Il-piena għandha diversi skopijiet. Wieħed minnhom huwa sabiex jigi ripristinat it-tessut soċjali li jkun gie mcarrat bil-ghemil kriminali ta' dak li jkun. Taht dan l-aspett jassumu importanza, fost affarijiet ohra, kemm ir-rizarciment tad-dannu da parti tal-hati kif ukoll irriforma tal-istess hati. Skop iehor tal-piena huwa dak li tigi protetta s-socjeta`. Dan l-iskop jitwettaq kemm billi fil-kaz ta' persuni li b'ghemilhom juru li huma ta' minaccja għas-socjeta`

dawn jinzammu inkarcerati u ghalhekk barra mic-cirkolazzjoni, kif ukoll billi, fil-kaz ta' reati gravi, is-sentenza tibghat messagg car li jservi ta' deterrent generali. Il-Qrati ta' gustizzja kriminali dejjem iridu jippruvaw isibu l-bilanc gust bejn dawn u diversi skopijiet ohra tal-piena."

12. Din il-Qorti hi tal-fehma li fil-kaz in ezami jidher illi l-appellant/l- appellat qieghed fit-triq it-tajba u qieghed jaghmel l-isforzi mehtiega biex izomm in lineja mar-responsabbiltajiet tieghu. Is-socjeta` ghalhekk ma tistax tigi protetta bl-inkarcerazzjoni tieghu izda billi, bl-ghajnuna ta' ufficjal tal-probation, ikompli jirresponsabbilizza ruhu, u dan anke billi jaghmel il-pagamenti opportuni lill-vittmi tieghu kif ukoll billi jrodd xi haga lis-socjeta` permezz ta' servizz fil-komunita'. Ghalhekk huwa l-kaz illi, minbarra ordni ta' kumpens, l- appellant/l-appellat accettanti, jitqieghed taht ordni ta' probation u servizz sabiex ikun hemm ammont ta' supervizjoni minn ufficjal tal-probation filwaqt illi l-hati, permezz tal-hidma tieghu, ikun qieghed irodd lis-socjeta' offiza dak is-sodisfazzjon li hija tippretendi li ghandu jkollha minhabba l-agir kriminuz tieghu.

Illi l-appellant jaghmel referenza wkoll ghall-fatt illi jidher illi l-Ewwel Onorabbli Qorti ma taghat l-ebda importanza ghal fatt illi l-esponenti ghandu fedina penali netta u li huwa QATT ma xellef difru. mal-Ligi. F'dan l-istadju l-appellant jaghmel referenza ghal fatt illi fejn anke persuni li kienu recidivi, mhux bhal appellant, wkoll inghataw opportunita ohra, permezz ta' piena ridotta, sempliciment peress illi ma baqghux fit-triq li kienu fiha qabel u cioe' fil-perjodu meta sehhew ir-reati li tagghom gew akkuzati.

Semghet lill-partijiet jittrattaw il-kawza u dan fis-seduta tat-30 ta' Ottubru 2023.

Ikkunsidrat,

Din il-Qorti hija Qorti ta 'revizjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati u ghalhekk ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi maghmul mill-Ewwel Qorti meta dik il-Qorti tkun

legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Kif ritenut fis-sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversament preseduta fl-ismijiet **il-Pulizja vs Julian Genovese**:¹

*“Hu principju ormaj stabilit fil-gurisprudenza ta din il-Qorti (kemm fil-kaz ta appelli minn sentenzi tal-Qorti tal-Magistrati kif ukoll fil-kaz ta appelli minn verdetti w sentenzi tal-Qorti Kriminali) li din il-Qorti **ma tiddesturbax l-apprezzament dwar il-provi magħmul mill-Ewwel Qorti jekk tasal għall-konkluzzjoni li dik il-Qorti setgħet raġonevolment u legalment tasal għall-konkluzzjoni li waslet għaliha.** Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-Ewwel Qorti, **izda tagħmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l-Ewwel Qorti kienetx raġonevoli fil-konkluzzjoni tagħha.** Jekk izda din il-Qorti tasal għall-konkluzzjoni li l-Ewwel Qorti fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setgħetx raġonevolment tasal għall-konkluzzjoni li waslet għaliha, allura din tkun raġuni valida, jekk mhux addirittura mpellenti, sabiex din il-Qorti tiddesturba dik id-diskrezzjoni w konkluzzjoni*

(ara f’dan is-sens “inter alia” l-Appelli Kriminali: **“Il-Pulizija vs. Raymond Psaila et.”** [12.5.1994]; **“Ir-Repubblika ta ’Malta vs. George Azzopardi”**³ [14.2.1989]; **“Il-Pulizija vs. Carmel sive Chalmer Pace”**⁴ [31.5.1991]; **“Il-Pulizija vs. Anthony Zammit”**⁵ [31.5.1991] u ohrajn.)

Illi appropozitu, din il-Qorti tirrifera għal dak li ngehad minn Lord Chief Justice Widgery fil-kawza **“R. v. Cooper”**⁶ (in konnessjoni mal-artikolu tal-ligi Ingliza s. 2 (1) (a) tal-Criminal Appeal Act, 1968)

¹ Appell Numru 141/2008 deciz nhar il-31 ta’ Lulju, 2008.

² Deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar it-12 ta’ Mejju, 1994.

³ Deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar l-14 ta’ Frar, 1989.

⁴ Deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-31 ta’ Mejju, 1991.

⁵ Deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-31 ta’ Mejju, 1991.

⁶ [1969] 1 QB 276.

assuming that there was no specific error in the conduct of the trial, an appeal court will be very reluctant to interfere with the jury's verdict (in this case with the conclusions of the learned Magistrate) , because the jury will have had the advantage of seeing and hearing the witnesses, whereas the appeal court normally determines the appeal on the basis of papers alone . However, should the overall feel of the case – including the apparent weakness of the prosecution evidence as revealed from the transcript of the proceedings – leave the court with a lurking doubt as to whether an injustice may have been done, then, very exceptionally, a conviction will be quashed.”⁷

Jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, diment li ma jkunx hemm raġuni valida. L-appellant jista' ma jaqbilx mal-konkluzjonijiet tal-Ewwel Qorti, madanakollu dan mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

Huwa prinċipju fundamentali tal-proċess penali li sabiex l-akkużat jiġi misjub ħati tal-akkużi miġjuba fil-konfront tiegħu, tali akkużi għandhom jiġu pruvati oltrè kull dubju dettat mir-raġuni. Fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Peter Ebejer**,⁸ il-Qorti fakkret li l-grad ta' 'prova li trid tilhaq il-Prosekuzzjoni hu dak il-grad li ma jhalli ebda dubju dettat mir-raġuni u mhux xi grad ta' 'prova li ma jhalli ebda ombra ta' dubju.

L-appellant jargumenta illi l-provi tal-prosekuzzjoni ma setgħux iwasslu għal sejbien ta' ħtija stante illi (i) l-għamla tal-ħamiem in kwistjoni ma tirrafigurax taħt id-definizzjoni ta' "għasfur" a termini tal-L.S. 549.42 li huma r-Regolamenti dwar il-Konservazzjoni tal-Għasafar Selvaġġi u (ii) l-ħammiem li allegatament kien hemm għol-gagga baqa' ma giex eżaminat;

Fid-dawl tal-ġurisprudenza u tagħlim fuq il-kunċett tal-prova din il-Qorti trid issa tesamina il-provi prodotti sabiex tara jekk l-prosekuzzjoni laħqitx dan il-grad ta' 'prova rikjest mill-liġi sabiex b'hekk l-ewwel Qorti issib il-ħtija u dan għaliex din il-Qorti hija Qorti ta' 'revisjoni u għalhekk id-dover tagħha huwa li terġa tesamina mill-ġdid il-

⁷ Ara wkoll Blackstone's Criminal Practice (1991), p. 1392.

⁸ Deċiż mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar l-5 ta' Dicembru 1997.

provi għa akkwesiti biex tara jekk id-deċiżjoni milqugħa mill-ewwel Qorti kienet waħda *safe and satisfactory*.

Fil-konsiderazzjonijiet tagħha l-Ewwel Onorabbli Qorti jidher li waslet għal sejbien ta' htija a bażi tal-ammissjoni tal-appellant qua imputat stess fl-istqarrija li ta lill-Pulizija (fol.29). Min eżami ta' tali stqarrija jiġi rilevat illi fl-ebda hin ma' tali ammissjoni kienet b'referenza għall-imputazzjonijiet kif miġjuba kontriha. Għaldaqstant, l-Ewwel Qorti ma setgħetx tistrieħ biss fuq tali ammissjoni fl-istqarrija iżda kellha d-dover fil-buon amministrazzjoni tal-gustizzja illi teżamina fir-reqqa jekk *se mai* tali ammissjoni torbotx mar-reati li bihom l-appellant qua imputat ġie akkużat. Dan qed jingħad fid-dawl illi *a tempo vergine* l-appellant qua imputat dejjem tkellem fuq "ħamiem" u fl-ebda hin ma hemm ammissjoni li kien qed jonsob jew jikkaċċja għall-"għasfur" kif protett taht il-Legislazzjoni Sussidjarja 549.42, u dan għar-raġunijiet li se tesporri l-Qorti hawn taht. *Tanto più*, kienet il-Prosekuzzjoni stess (*vide* verbal tav-seduta tad-19 ta' Settembru 2022 fol.2) illi talbet lill-Ewwel Qorti sabiex tahtar espert sabiex **jiddetermina** l-ispeċi tal-"ħamiem" elevati (fol.12) kif indikati ukoll fir-rapport tal-veterinarju **Dr Eurydike Kovacks** Dok EK (fol.42 et seq.). Jekk xejn il-Pulizija kienet fid-dover illi tali determinazzjoni tagħmilha fi stadju ta' investigazzjoni u mhux fi stadju tant avanzat tal-proċeduri.

Detto ciò, din il-Qorti thoss illi qabel xejn għandha tagħmel eżami ta' jekk jeżitux ir-reati kkontemplati fil-Legislazzjoni Sussidjarja 549.42 kif indikati fl-imputazzjoni miġjuba fil-konfront tal-appellant setgħux jissussistu.

Il-Legislazzjoni Sussidjarja 549.42 tagħmel distinzjoni bejn "għasfur" u "għasfur li mhux tat-territorju Ewropew" liema żewġ definizzjonijiet it-tnejn jirrinkwadraw speċi ta' avifawna li jinsabu fis-selvaġġ b'mod naturali sia (i) fit-territorju Ewropew tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea, bl-eċċezzjoni tal-Grenlandja, jew (ii) fit-territorji barra mit-territorju Ewropew tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea iżda mhux b'mod naturali fit-territorju Ewropew tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea. Illi huwa ċar illi l-intenzjoni tal-legiżlatur fil-promulgazzjoni ta' din il-liġi sussidjara kienet illi jipproteġi l-konservazzjoni ta' speċi ta' għasafar li jinsabu fis-selvaġġ b'mod naturali, u tagħmel restrizzjonijiet ta' 'kaċċa fuq dawn l-istess għasafar. L-istess liġi sussidjarja

però ma tagħtix definizzjoni ta' għasfur salvaġġ u tillimita lilha nnifisha għad-definizzjoni ta' "għasfur imrobbi fil-magħluq" bħala "għasfur li faqqas u trabba minn ġenituri miksba skont il-liġi f'ambjent ikkontrollat mill-bniedem".

L-espert imqabbad mill-Qorti, **Dr Natalino Fenech** in eżami fis-seduta quddiem il-Qorti tal-Maġistrati tat-23 ta' Novembru 2022 jgħid li r-ritratt muri mill-Prosekuzzjoni bħala Dok EK juri l-hamien dixxendenti tal-ispeċi bl-isem xjentifiku *Columba Livia* (fol.50):

Xhud: (Ommissis) dan mhuwiex Rock Pigeon pur, dan huwa hamien tal-Belt, ikun hemm minnu dixxendenti ta' hamien maħrub, jingħaqad miegħu u jbejjiet, il-kulur tiegħu jithallat.

In kontro-eżami fis-seduta quddiem il-Qorti tal-Maġistrati tal-10 ta' Marzu 2023 huwa jżid illi l-*Columba Livia* hija speċifikament ir-'rock dove' kif murija fir-ritratt eżebit mid-difiza Dok.TZ (fol.60):

Xhud: Iva. Tipikament din hija Rock Dove. Bil-penzijiet fuq il-ġwienah u bil-griz hawn. Mhux ippastardjata bħal ma naraw, bil-kuluri differenti. Suwed u bojod.

Difiza: Mela jekk se tgħid Rock Dove hija speċifikament din b'dawn l-istrixxi suwed.

Xhud: Iva u bil-kulur tal-ġwienah u dak il-kulur tal-ghonq. Dan illum kulhadd isejjahlu iktar Feral Pigeon bħal hamien tal-Belt, iktar milli Rock Dove.

Difiza: Il-habitat naturali tagħha din x'inhu?

Xhud: Generalment issibha fl-irdumijiet fejn hemm ftit għoljiet. Il-gebel. Pero' peress li addattat mal-bniedem u thalltet issibha wkoll, il-Belt ġieli tara xi wahda simili tixbaħha għax id-demmi għadu hemm. Pero' hemm differenza bejn il-Feral Pigeon u r-Rock Dove.

Difiza: Issa inti għamilt eżami ta' xi ritratti. Qed nirreferik għar-ritratti li kienu mar-rapport ta' Dr. (...) il-veterinarju. Dawk tista' tidentifikahom daww il-hamien bħala Rock Dove pur bħal l-istampa li għadni kif esebejt jiena?

Xhud: F'dan ir-ritratt bilkemm tista' tara. Imma rasu jidherli li hija senda u mhux griza. Dan l-istess. Dan ir-ritratt minn (...) differenti. Ma nistax ngħid li hawn wahda pura minnhom dawn. Dawn huma iktar Feral Pigeons milli Rock Dove.

L-ispeċi tal-*Columba Livia* komunament magħrufa bħala 'rock dove' hija għasfur mill-familja *Columbidae* fl-ordni *Columbiformes*. L-għasfur jaqa' taħt il-protezzjoni ta' din il-liġi sussidjarja bħala 'Għasafar li jistgħu jkunu kkaċċjati jew meħuda fuq l-art jkunu kkaċċjati jew meħuda fuq l-art' taħt Skeda II Taqsima A.

Lanqas jista' jingħad b'ċertezza 'l hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni illi s-sitt hamimiet mgħoddija lill-veterinarju **Dr Eurydike Kovacks** għall-eżami tal-awtopsija kienu propju tal-ispeċi tal-*Columba Livia* (vide fol.12, 40, 42 et seq.). Kemm il-Pulizija f'fol.12 kif ukoll il-veterinarju **Dr Eurydike Kovacks** jindikawhom biss bħala "hamiem" u mhux bħala l-ispeċi tal-*Columba Livia* kif protetta fil-liġi (fol. 40, 42 et seq).

Din il-Qorti eżaminat bir-reqqa l-provi prodotti. Jingħad li l-provi akkwesisti imressqa mill-Prosekuzzjoni kienu fjakki u għaldaqstant din il-Qorti ma hix sodisfatta illi l-hamien li nstab mill-Pulizija huma tal-ispeċi *Columba Livia* kif protetta fil-Legislazzjoni Sussidjarja 549.42 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan qed jingħad fid-dawl illi il-liġi kif promulgata hija intiża li tipproteġi l-istat ta' konservazzjoni l-ispeċi tal-*Columba Livia* fl-istat pur tagħha u ma testendix tali protezzjoni għall-possibilment varjanti tagħha. Li kieku l-liġi kienet intenzjonata tagħmel dan kienet tkun kontroproduktiva għall-funzjoni ta' konservazzjoni tal-għasafar selvaġġi kif intenzjonata. Għaldaqstant, ma jista' jissussisti l-ebda reat ikkontemplat fl-istess Legislazzjoni Sussidjarja 549.42 intiża propju bħala Regolamenti dwar il-Konservazzjoni tal-Għasafar Selvaġġi.

Din il-Qorti għalhekk temmen li l-appellant għandu raġun fir-rikors tal-appell tiegħu fis-sens li l-Qorti hija privja minn provi sabiex tabbraċċja l-akkuzi mogħtija mill-prosekuzzjoni fil-konfront tal-akkuzat. In vista ta' dawn in-nuqqasijiet din il-Qorti qegħda tirrevoka is-sentenza mogħtija mill-Ewwel Qorti nhar it-18 ta' Mejju, 2023 u tilqa l-appell tal-appellant u konsegwentement qegħda tillibera lill-appellant minn kull imputazzjoni u piena.

Consuelo-Pilar Scerri Herrera

Imhallef